

**Azərbaycan Respublikası Elm və Təhsil Nazirliyi
Lənkəran Dövlət Universiteti**

«Təsdiq edirəm»:
Tədris məsələləri üzrə prorektor vəzifəsini
icra edən: dos.Z.Məmmədov
" 12 " 09 2025-ci il

Fənn sillabusu

Ixtisas: 050112- Məktəbəqədər təlim və tərbiyə

Fakültə: Filologiya və ibtidai təhsil

Kafedra: İbtidai təhsil və məktəbəqədər təlim

I. Fənn haqqında məlumat:

Fənnin adı: S/f. Məktəbəqədər yaşlı uşaqların estetik inkişafı. (Ali təhsil pilləsinin bakalavr səviyyəsi üçün təsdiq edilmiş 050120- Məktəbəqədər təlim və tərbiyə Dövlət standartları-2014.) "Məktəbəqədər pedaqogika" proqramı. Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyi 11.07.2011. Əmr № 1395

Kodu: IPF-B 00.7

Tədris ili: II (2025-2026), Semestr: I

Tədris yükü. Cəmi 180 saat. Auditoriya saati - 60 saat (30 saat mühazirə, 30 saat seminar)

Tədris forması: Əyani

AKTS üzrə kredit: 6 kredit

II. Müəllim haqqında məlumat:

Adı, soyadı, dərəcəsi: Mühazirə müəllimi: Əliyeva Məilə Kazım qızı, baş müəllim;

Seminar müəllimi: Nağıyeva Zənfira Şuriyə qızı, baş müəllim

Kafedranın ünvanı: Lənkəran ş., H. Abdullayev k. 22

Məsləhət günləri və saati: II gün, 12.00-13.00

E-mail ünvanı: mailaaliyeva06@gmail.com, zenfiranagiyeva72@gmail.com

III. Təvsiyə olunan dərsliklər və dərs vəsaitləri:

Əsas ədəbiyyat

1. Məktəbəqədər pedaqogika. Bakı, 1964

2. Təhsil haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu. Bakı, 2009

3. Azərbaycan Respublikası məktəbəqədər tərbiyə müəssisələrinin əsasnaməsi. Bakı, 1995

4. Həsənov A. Məktəbəqədər pedaqogika. Bakı, 2000

5. N. Məmmədov. Estetika haqqında söhbətlər. Bakı, 1968

Əlavə ədəbiyyat

6. M. Cəfər. Estetik tərbiyə, ailə və məktəb. Bakı, 1967

7. V. Xəlilov. Ümumtəhsil məktəblərində estetik tərbiyənin inkişaf yolları. Bakı, 1991.

IV. Prerekvizitlər: Fənnin tədrisi üçün öncədən başqa fənlərin tədris olunmasına zərurət yoxdur.

V. Korekvizitlər: Bu fənnin tədrisi ilə eyni vaxta başqa fənlərin də tədris olunmasına zərurət yoxdur.

VI. Fənnin təsviri və məqsədi: Azərbaycan Respublikasında məktəbəqədər təhsilin yeniləşdirilməsi proqramına uyğun olaraq Azərbaycan Prezidentinin məsələ ilə bağlı Sərəncamı xüsusi əhəmiyyət kəsb edir. Belə ki, Azərbaycanda məktəbəqədər təhsil sisteminin müasir tələblər səviyyəsində qurulması məktəbəqədər yaşlı uşaqların intellektual, fiziki və psixoloji inkişafı üçün lazımı şəraitin yaradılması, onların

şəxsiyyətinin formalaşması və məktəbə hazırlanması işinin qabaqcıl beynəlxalq standartlara uyğun təmin edilməsi məqsədilə Respublika Prezidenti Cənab İlham Əliyevin 12 aprel 2007-ci il tarixli Sərəncamında irəli sürülən çox vacib və aktual məsələlər bütün Respublika məktəbəqədər tərbiyə müəssisə-lərinin fəaliyyət proqramıdır. Estetik tərbiyə hərtərəfli inkişaf etmiş adamın mühüm keyfiyyətlərindən biridir. Onun başlıca xüsusiyyəti uşaqların estetik hisslərinin tərbiyə edilməsindən və bədii fəaliyyətin müxtəlif sahələrində onların yaradıcı qabiliyyətlərinin inkişafından ibarətdir. Estetik tərbiyə məktəbəqədər dövrdən başlayaraq uşaqlarda estetik hisslər yaratmalı və tədricən həmin hissləri inkişaf etdirməlidir. Uşaqlar yaşadıkları evin mənzillərində, heyətdə, bağçada, uşaq bağçasında, küçədə təbiətin füsunkar gözəlliyini, rəsm əsərlərini, memarlıq abidələrini görür, musiqi dinləyirlər. Bu onların həssaslığını artırır, bədii hisslərini inkişaf etdirir. Bağçada tərbiyəçi, ailədə valideynlər uşaqların bu gözəllikləri qavramasına köməklik göstərməli və bununla əlaqədar onların estetik hisslərini inkişaf etdirilməsində yardımçı olmalıdırlar. Etik tərbiyə uşaqların yaş və anlayış səviyyəsinə uyğun mühakimə və baxışların formalaşmasına kömək etməlidir. Məktəbəqədər yaşlı uşaqlar müşahidə etdikləri gözəlliklər haqqında mühakimə yürütməyi və nəyin pis, nəyin yaxşı olduğunu söyləməyi bacarmalıdırlar. Fənnin tədrisində də əsas məqsəd məktəbəqədər yaşlı uşaqlarda estetik zövqü formalaşdırmaq, gözəlliyi duyub-qiyətləndirmək və digər nəzəri məsələləri öyrətməkdir.

VII. Davamiyyətə verilən tələblər: Fənn üzrə semestr ərzində buraxılmış auditoriya saatlarının ümumi sayı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq davamiyyət meyarları nəzərə alınmaqla müəyyən olunmuş həddən yuxarı olduğu halda tələbə həmin fəndən imtahana buraxılmaz, onun həmin fənn üzrə akademik borcu qalır.

VIII. Qiymətləndirmə: Tələbələrə bəzi 100 ballı sistemlə qiymətləndirilir. Bundan 50 balı tələbə semestr ərzində, 50 balı isə imtahanda toplayır. Semestr ərzində toplanan 50 bala aşağıdakılar aiddir: 20 bal seminar və ya laboratoriya dərslərində fəaliyyətinə və 30 bal kollokviumların nəticələrinə görə. İmtahanda qazanılan balların maksimum miqdarı 50-dir. Qiymətləndirmə zamanı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq qiymətləndirmə meyarları nəzər alınır. İmtahan biletinə, bir qayda olaraq fənn üzrə proqram materialını əhatə edən 5 sual daxil edilir. Hər sual 10 bala qədər qiymətləndirilir.

Qiymət meyarları aşağıdakılardır:

- 10 bal- tələbə keçilmiş materialı dərindən başa düşür, cavabı dəqiq və hərtərəfli.
- 9 bal- tələbə keçilmiş materialı tam başa düşür, cavabı dəqiqdir və mövzusunun mətnini tam aça bilər.
- 8 bal- tələbə cavabında ümumi xarakterli bəzi qüsurlara yol verir;
- 7 bal- tələbə keçilmiş materialı başa düşür, lakin nəzəri cəhətdən bəzi məsələləri əsaslandırma bilmir
- 6 bal- tələbənin cavabı əsasən düzgündür.
- 5 bal- tələbənin cavabında çatışmazlıqlar var, mövzunu tam əhatə edə bilmir.
- 4 bal- tələbənin cavabı qismən doğrudur, lakin mövzunu izah edərkən bəzi səhvlərə yol verir;
- 3 bal- tələbənin mövzudan xəbəri var, lakin fikrini əsaslandırma bilmir;
- 1-2 bal- tələbənin mövzudan qismən xəbəri var.
- 0 bal- suala cavab yoxdur.

Tələbənin imtahanda topladığı balın miqdarı 17-dən az olmamalıdır. Əks təqdirdə tələbənin imtahan göstəriciləri semestr ərzində tədris fəaliyyəti nəticəsində topladığı bala əlavə olunmur.

Semestr nəticəsinə görə yekun qiymətləndirmə (imtahan və imtahanaqədərki ballar əsasında)

№	Bal	Qiymət	
		Sözlə	Hərflə
1.	91-100	əla	A
2.	81-90	çox yaxşı	B
3.	71-80	yaxşı	C
4.	61-70	kafi	D
5.	51-60	qənaətbəxş	E
6.	50 və ondan aşağı	qeyri-kafi	F

IX. Davranış qaydalarının pozulması: Tələbə Universitetin daxili nizam-intizam qaydalarını pozduqda əsasnamədə nəzərdə tutulan qaydada tədbir görülməkdir.

X. Təqvim-mövzu planı: 30 saat müəhazirə , 30 saat seminar

N	Keçilən müəhazirə mövzularının məzmunu	Saat		Tarix
		M.	S.	
	I kollokvium mövzuları			
1.	Estetik tərbiyənin mahiyyəti, mənbələri və vəzifələri. Plan: 1. Estetik tərbiyənin mənbələri. 2. Təbiət gözəlliklərinin uşaqların həyatında rolu. 3. Estetik tərbiyənin vəzifələri. 4. Estetik tərbiyənin komponentləri. <i>Mənbə: [1;3;4;6]</i>	2	2	
2	Estetik tərbiyə və tərbiyənin tərkib hissələri ilə onun vəhdəti. Plan: 1. Estetik tərbiyə və tərbiyənin başqa tərkib hissələri ilə bağlılığı. 2. Estetik tərbiyənin digər tərbiyə keyfiyyətləri ilə əlaqəsi. 3. Estetik tərbiyə və təlimin metodoloji əsasları. <i>Mənbə: [1;2;3;5]</i>	2	2	
3.	Estetik tərbiyənin nəzəri və təlimi əsasları. Plan: 1. Estetik tərbiyədə fəaliyyətin rolu və uşağın inkişafı. 2. Uşaqların estetik tərbiyəsinin vəzifələri. 3. Təlim və yaradıcılıq. <i>Mənbə: [2;3;5;6]</i>	2	2	
4.	Estetik tərbiyənin prinsipləri. Plan: 1. Estetik tərbiyədə ideyalılıq, sisteməlik və ardıcılıq prinsipi. 2. Varislik prinsipi və estetik tərbiyənin hərtərəfli aparılması. 3. Estetik tərbiyənin hərtərəfli aparılması və yaş xüsusiyyətlərinin nəzərə alınması prinsipi. <i>Mənbə: [1;2;4]</i>	2	2	
5.	Uşaqların estetik inkişafının imkanları və məktəbəqədər tərbiyə müəssisələrində estetik tərbiyə. Plan: 1. Erkən və məktəbəqədər yaşlı uşaqlarda estetik tərbiyə. 2. Orta və böyük qrup uşaqlarının estetik inkişafı. 3. Estetik tərbiyənin məzmunu və metodları. <i>Mənbə: [2;3;6]</i>	2	2	
6.	Uşaq bağçasında estetik tərbiyənin təşkili. Plan: 1. Estetik tərbiyə üçün şərait və estetik qavrayışlara rəhbərlik. 2. Estetik tərbiyənin vasitələri. 3. Uşaq bağçalarında bayramların keçirilməsi və kukla teatrının tərtibi. <i>Mənbə: [1;2;3]</i>	2	2	

7.	Məktəbəqədər yaşlı uşaqlarda bədii qabiliyyətlərin inkişafı. Plan:1.Uşaqlarda bədii qabiliyyətlərin tərbiyəsi.2.Məktəbəqədər yaşlı uşaqların yaradıcılıq qabiliyyətinin inkişafı və yaradıcı qabiliyyətlərin diaqnozu.3.Məktəbəqədər yaşlı uşaqların yaradıcılıq bacarıqlarının inkişaf etdirilməsi.4.Uşaqların musiqi qabiliyyətlərinin inkişafı. Mənbə: [1;2;3]	2	2	
	II kollokvium mövzuları			
8	Estetik inkişaf və yaradıcılıq. Plan:1.Uşaqlarda estetik zövqün formalaşdırılması.2.Üstetik zövqün aşılmasında valideynlərin dəstəyi.3.Estetik tərbiyənin formalaşmasında qavrayışın rolu. Mənbə: [1;2;3;7]	2	2	
9.	Tədris prosesində şagirdlərin estetik tərbiyəsi. Plan:1.Humanitar fənlərin tədrisində estetik inkişafın həyata keçirilməsi. 2.Şagirdlərin estetik tərbiyəsində musiqinin əhəmiyyəti..3.Kiçik məktəblilərin estetik tərbiyəsində rəsm.4.Sinifdən xaric işlərdə şagirdlərin estetik tərbiyəsi. Mənbə: [1;2;3;5;6]	2	2	
10.	Uşaqların estetik tərbiyəsinin inkişaf etdirilməsində məşğələlərin rolu. Plan:1.Uşaqların şəxsiyyət kimi formalaşmasında məşğələlərin rolu.2.Estetik-etik təsəvvürlərin illüstrativ vasitələrlə inkişaf etdirilməsi.3.Tərbiyəçinin şəxsi nümunəsi və təsviri fəaliyyətin həyata keçirilməsində onun rolu.4.Məşğələ nümunəsi. Mənbə:[1;2;5;6]	2	2	
11	Uşaq bağçalarında təsviri fəaliyyətin təşkili metodikası. Plan:1. Birinci kiçik qrupda rəsm.2.İkinci kiçik qrupda rəsm.3.Orta və böyük qrupda rəsm.4.Məktəbəhazırlıq qrupunda rəsm.5.Qeyri-ənənəvi rəsm çəkmə texnikası. Mənbə: [2;3;4;6]	2	2	
12.	Uşaq bağçalarında applikasiya fəaliyyətinin tədrisi metodikası. Plan:1.İkinci kiçik qrupda applikasiya(körpələr qrupu 2, 3 yaş)2.Orta və böyük qrupda applikasiya.3.Məktəbəhazırlıq qrupunda applikasiya. Mənbə: [2;3;5]	2	2	
13.	Uşaq bağçalarında yapma fəaliyyətinin tədrisi metodikası. Plan:1.Birinci kiçik qrupda yapma.2. İkinci kiçik qrupda yapma.3.Orta və böyük qrupda yapma. Mənbə: [2;3;7]	2	2	
14.	Estetik tərbiyənin kütləvililiyi. Plan:1.Estetik tərbiyənin təşkili yolları.2.Estetik tərbiyənin kütləvililiyinin təmin olunması.3.Ana laylasının, muğamın uşağın	2	2	

	həyatında rolu. Mənbə: [2;3;7]			
15.	Ailədə uşağın estetik tərbiyəsinin həyat keçirilməsi. Plan: 1.Ailədə estetik tərbiyə.2.Ailədə zövq və hisslərin inkişafı. Mənbə: [1;2;3;7]	2	2	
	Cəmi:	30	30	

XI.Fənn üzrə tələblər, tapşırıqlar: Təlim nəticəsində tələbələr əldə etməli olduqları təsəvvür, verdiş və bacarıqları:- informasiya mənbəyi ilə işin bacarıq və verdişi;- təhlil etmə bacarıq və verdişlərin formalaşdırılması. Öyrənən tanış olur:- məktəbəqədər təlimlə əlaqədar ümumpeşəqəli bacarıq və verdişlərlə; - müasir təlim prinsip və metodları ilə; məktəbəqədər təlimə verilən pedaqoji tələblərlə;- yeni təlim texnologiyaları ilə;- tərbiyənin məqsədi və hərəkətverici qüvvələri ilə; - tərbiyənin məzmunu və xüsusiyyətləri ilə; - məktəbəqədər tərbiyə müəssisələrinin idarə edilməsi və orada işin təşkili yolları ilə.

XII. Fənn üzrə təlim nəticələri:

- ❖ Estetik tərbiyənin mahiyyətini dərk edir, onun digər keyfiyyətləri haqqında bilik əldə edir.
- ❖ Estetik tərbiyənin metod, üsul və vasitələri haqqında biliklərə yiyələnir və onların tətbiqini bilir.
- ❖ Uşaq bağçalarında bayramların keçirilməsi və kukla teatrının necə tərtib olunmasını öyrənir.
- ❖ Uşaqlarda musiqi qabiliyyətlərinin inkişaf etdirilməsi yollarını bilir.
- ❖ Uşaqlarda bədii qabiliyyətlərin və yaradıcı qabiliyyətlərin necə həyata keçirilməsi yollarını öyrənir.
- ❖ Bədii- özfealiyyət dərnəklərinin estetik tərbiyədə rolunu mənimsəyir.
- ❖ Estetik tərbiyədə təsviri sənət məşğələlərinin əhəmiyyəti və onun tətbiqi yollarını bilir.
- ❖ Uşaq bağçalarında məşğələlərin necə həyata keçirilməsi haqqında biliklərə sahib olur.
- ❖ Ailədə estetik tərbiyənin həyata keçirilməsi yollarını öyrənir.

XIII. Tələbələrin fənn haqqında fikrinin öyrənilməsi:

XIV. Fənn üzrə kollokvium sualları:

I KOLLOKVİUM SUALLARI:

1. Estetik tərbiyənin mənbələri.
2. Təbiət gözəlliklərinin uşaqların həyatında rolu.
3. Estetik tərbiyənin vəzifələri və komponentləri.
4. Estetik tərbiyə və tərbiyənin başqa tərkib hissələri ilə bağlılığı.
5. Estetik tərbiyənin digər tərbiyə keyfiyyətləri ilə əlaqəsi və metodoloji əsasları
6. Estetik tərbiyədə fəaliyyətin rolu və uşağın inkişafı.
7. Uşaqların estetik tərbiyəsinin vəzifələri:təlim və yaradıcılıq.
8. Estetik tərbiyədə ideyalılıq, sisteməliklik və ardıcılıq prinsipi.
9. Varislik prinsipi, estetik tərbiyənin hərtərəfli aparılması və yaş xüsusiyyətlərinin nəzərə alınması prinsipi.
10. Erkən və məktəbəqədər yaşlı uşaqlarda estetik tərbiyə.
11. Estetik tərbiyənin məzmunu və metodları.
12. Estetik tərbiyə üçün şərait və estetik qavrayışlara rəhbərlik,estetik tərbiyənin vasitələri.
13. Uşaq bağçalarında bayramların keçirilməsi və kukla teatrının tərtibi.

14. Uşaqlarda bədii qabiliyyətlərin tərbiyəsi və yaradıcılıq qabiliyyətlərinin diaqnozu.
15. Məktəbəqədər yaşlı uşaqların yaradıcılıq və musiqi qabiliyyətlərinin inkişafı.

II KOLLOKVIUM SUALLARI:

1. Uşaqlarda estetik zövqün formalaşdırılması və estetik zövqün aşılmasında valideynlərin dəstəyi.
2. Estetik zövqün formalaşdırılmasında qavrayışın rolu.
3. Humanitar fənlərin tədrisində estetik inkişafın həyata keçirilməsi.
4. Şagirdlərin estetik tərbiyəsində musiqinin və rəsmnin əhəmiyyəti.
5. Sınıfdən xaric işlərdə şagirdlərin estetik tərbiyəsi.
6. Uşaqların şəxsiyyət kimi formalaşmasında məşğələlərin rolu.
7. Estetik etik təsəvvürlərin illüstrativ vasitələrlə inkişaf etdirilməsi.
8. Tərbiyəçinin şəxsi nümunəsi və rəsm məşğələlərinin uşaqların estetik tərbiyəsində rolu.
9. Birinci və ikinci qrupda rəsm.
10. Orta və böyük qrupda rəsm.
11. Məktəbəhazırlıq qrupunda rəsm: Qeyri-ənənəvi rəsmçəkmə texnikası.
12. Kiçik, orta və böyük qrupda applikasiya.
13. Məktəbəhazırlıq qrupunda applikasiya.
14. Orta və böyük qrupda yapma.
15. Estetik tərbiyənin təşkili yolları və kütləvililiyinin təmin olunması.

XV. Fənn üzrə imtahan sualları:

1. Estetik tərbiyənin mənbələri.
2. Təbiət gözəlliklərinin uşaqların həyatında rolu.
3. Estetik tərbiyənin vəzifələri.
4. Estetik tərbiyənin komponentləri.
5. Estetik tərbiyə və tərbiyənin başqa tərkib hissələri ilə bağlılığı.
6. Estetik tərbiyənin digər tərbiyə keyfiyyətləri ilə bağlılığı.
7. Estetik tərbiyə və təlimin metodoloji əsasları.
8. Estetik tərbiyədə fəaliyyətin rolu və uşağın inkişafı.
9. Uşaqların estetik tərbiyəsində vəzifələri.
10. Təlim və yaradıcılıq.
11. Estetik tərbiyədə ideyalıq, sisteməlik və ardıcılıq prinsipi.
12. Varislik prinsipi və estetik tərbiyənin hərtərəfli aparılması.
13. Estetik tərbiyənin hərtərəfli aparılması və yaş xüsusiyyətlərinin nəzərə alınması prinsipi.
14. Erkən və məktəbəqədər yaşlı uşaqlarda estetik tərbiyə.
15. Orta və böyük qrup uşaqlarının estetik inkişafı.
16. Estetik tərbiyənin məzmunu və metodları.
17. Estetik tərbiyə üçün şərait və estetik qavrayışlara rəhbərlik.
18. Estetik tərbiyənin vasitələri.
19. Uşaq bağçalarında bayramların keçirilməsi və kukla teatrının tərtibi.
20. Uşaqlarda bədii qabiliyyətlərin tərbiyəsi.
21. Məktəbəqədər yaşlı uşaqların yaradıcılıq qabiliyyətinin inkişafı və yaradıcı qabiliyyətləri diaqnozu.
22. Məktəbəqədər yaşlı uşaqların yaradıcılıq bacarıqlarının inkişaf etdirilməsi.
23. Uşaqların musiqi qabiliyyətlərinin inkişafı.
24. Uşaqlarda estetik zövqün formalaşdırılması.
25. Estetik zövqün aşılmasında valideynlərin dəstəyi.
26. Estetik tərbiyənin formalaşmasında qavrayışın rolu.
27. Humanitar fənlərin tədrisində estetik inkişafın həyata keçirilməsi.

28. Şagirdlərin estetik tərbiyəsində musiqinin əhəmiyyəti.
29. Kiçik məktəblilərin estetik tərbiyəsində rəsm.
30. Sınıfdən xaric işlərdə şagirdlərin estetik tərbiyəsi.
31. Uşaqların şəxsiyyət kimi formalaşmasında məşğələlərin rolu.
32. Estetik –etik təsevvürlərin illüstrativ vasitələrlə inkişaf etdirilməsi.
33. Tərbiyəçinin şəxsi nümunəsi və təsviri fəaliyyətin həyata keçirilməsində onun rolu.
34. Rəsm məşğələlərinin uşaqların estetik tərbiyəsində mühüm rolu.
35. Məşğələ nümunəsi.
36. Birinci kiçik qrupda rəsm(1-2 yaş)
37. İkinci kiçik qrupda rəsm(2-3 yaş)
38. Orta və böyük qrupda rəsm
39. Məktəbəhazırlıq qrupunda rəsm.
40. Qeyri-ənənəvi rəsm çəkmə texnikası.
41. Kiçik qrupda applikasiya
42. Orta və böyük qrupda applikasiya.
43. Məktəbəhazırlıq qrupunda applikasiya.
44. Birinci kiçik qrupda yapma.
45. İkinci kiçik qrupda yapma.
46. Orta və böyük qrupda yapma.
47. Estetik tərbiyənin təşkili yolları.
48. Estetik tərbiyənin kütləvililiyinin təmin olunması
49. Ana laylasının, muğamın uşağın həyatında rolu.
50. Ailədə estetik tərbiyə, zövq və hisslərin inkişafı.

Sillabus İbtidai təhsil və məktəbəqədər təlim kafedrasının 05 sentyabr 2025-ci il tarixli iclasında (protokol № 01) müzakirə edilərək təsdiq olunmuşdur.

Kafedra müdiri:
Mühazirə müəllimi:
Seminar müəllimi:

dos. A.B.Əliyev
B/m M.K.Əliyeva
B/m Z.Ş.Nağıyeva